

Advies en management pensioenfondsen

Hoofdkantoor Heerlen

Akerstraat 92
Heerlen
T 045 - 5763 333
F 045 - 5741 117

Kantoor Utrecht

Daltonlaan 600
Utrecht
T 088 - 1162 210
F 088 - 1162 299

Postadres

Postbus 4471
6401 CZ Heerlen

AZL N.V.
K.v.K. nr. 14047914

www.azl.eu

Heerlen, 5 september 2013

Onderwerp: Reactie AZL op voorontwerp wet herziening FTK

Bijlage: 1

Hooggeachte mevrouw Klijnsma,

Met interesse hebben wij kennis genomen van het voorontwerp van wet herziening FTK. Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om te reageren op dit consultatiedocument. De reactie die u hierbij ontvangt, is zowel een reactie vanuit de pensioenuitvoeringsorganisatie (puo) AZL N.V. als namens de klanten van AZL N.V. die wij hier over hebben geconsulteerd. Meer technische aspecten en verdere verdieping treft u aan in de bijlage bij deze brief.

Tijd dringt

Pensioenfondsen en puo's zijn volop bezig met voorbereidingen voor de invoering van het herziene FTK. Het consultatiedocument geeft opnieuw meer duidelijkheid over de nieuwe wetgeving. Maar lang niet alles is duidelijk en definitief. AZL is zeer bezorgd over tijdige implementatie van het nieuwe stelsel. De tijd tot 1 januari 2015 is kort. Om tijdige en gedegen invoering van het herziene FTK mogelijk te maken moet uiterlijk (maar liefst eerder) 1 juli 2014 de wet- en regelgeving zijn vastgesteld. Conceptteksten die onderdelen van het herziene FTK nader uitwerken, moeten echter al eerder beschikbaar zijn, idealiter gelijktijdig met de indiening van het Wetsvoorstel herziening FTK doch uiterlijk in het eerste kwartaal 2014. Het gaat hierbij om de volgende informatie:

- conceptteksten van alle grote uitvoeringsbesluiten waar de Wet herziening FTK naar verwijst;
- lagere wet- en regelgeving;
- communicatievoorschriften; en
- toezichtskaders van DNB en AFM.

Eisen nieuwe stelsel

Het nieuwe stelsel moet toekomstbestendig zijn. Deze toekomstbestendigheid wordt deels gevonden in de introductie van aanpassingsmechanismen. Maar moet ook gezocht worden in een stelsel dat aan de volgende eisen voldoet:

- Duidelijk en communiceerbaar: vertrouwen van deelnemers dient te worden terug gewonnen om de meerwaarde van het aanvullend pensioen te blijven zien.
- Uitvoerbaar en efficiënt: niemand is gebaat bij een stelsel dat niet of alleen tegen hoge kosten uitvoerbaar is.

De stelsels gepresenteerd in het consultatiedocument voldoen onvoldoende aan alle gestelde eisen. Duidelijkheid en communiceerbaarheid pleiten voor één kader. Een tussenvariant zoals voorgesteld door de Pensioenfederatie komt al meer tegemoet aan voornoemde eisen. AZL steunt dan ook de nadere uitwerking van de tussenvariant van de Pensioenfederatie.

Overgangsbepalingen

De concept wettekst voor de wet herziening FTK kent geen overgangsbepalingen. Zonder overgangsbepalingen kunnen geen goede keuzes gemaakt worden. Fondsen willen wellicht over naar het nieuwe reële kader, maar kunnen dit door de financiële positie nu niet. Overgangsbepalingen ten aanzien van onder meer ingroei bij onvoldoende financiële positie en ingroei van de premie naar kostendekkend niveau zijn nodig.

Kostendekkende premie

De mogelijkheid tot premiedemping komt in de huidige voorstellen te vervallen. De geboden ingroei in 3 of 5 jaar van het huidige premieniveau naar het kostendekkende niveau biedt onvoldoende stabiliteit. Daarmee liggen grote premiefluctuaties in het verschiet. Dit kan leiden tot jaarlijkse aanpassing van premie en/of opbouwpercentage en zorgt voor onzekerheid en extra kosten. Berekeningen van AZL laten zien dat de versobering van het Witteveen kader grotendeels teniet wordt gedaan doordat premiedemping niet meer is toegestaan. In de bijlage gaan we hier nader op in.

Invaren

Invaren of overhevelen van aanspraken wordt bij wet mogelijk gemaakt. De huidige wetgeving biedt echter onvoldoende houvast. Pensioenfondsen moeten aantonen dat geen ander middel hetzelfde doel bereikt. Dit is een punt dat aan te vechten is door (individuele) deelnemers. Invaren brengt het risico op (kostbare) juridische procedures met zich mee. Indien een deelnemer in het gelijk wordt gesteld, dient het invaren (wellicht jaren later) ongedaan te worden gemaakt, hetgeen nog meer kosten met zich meebrengt.

De risico's worden bij de pensioenfondsen weggenomen als invaren wettelijk verplicht wordt. Dit is ook te rechtvaardigen als het nieuwe stelsel een verbetering is ten opzichte van het huidige kader. Een alternatief is een stelsel waarbij invaren niet nodig is.

Relatie met Witteveenkader

In het consultatiedocument wordt kort ingegaan op de fiscale ruimte waarbinnen het nieuwe pensioencontract moet blijven. Hier staat dat *'de fiscale ruimte die geldt op basis van het Witteveenkader per 1 januari 2015 een gegeven is'*, met als randvoorwaarde *'dat sprake moet blijven van een generiek fiscaal kader waarbij op individueel niveau getoetst kan worden'*. De manier van toetsen wordt nog uitgewerkt. Onze klanten zijn hier duidelijk in: de premie of de nieuwe opbouw kun je toetsen. De overrendementen (of onderrendementen) zijn onbelast. Belasting wordt betaald over de uitkeringen. Naarmate het beleggingsrendement beter is, is ook de uitkering hoger en wordt op dat moment meer belasting geheven. Het Witteveenkader zou dit niet mogen belemmeren.

Conclusie

Niemand is gebaat bij een pensioenstelsel dat niet communiceerbaar en niet uitvoerbaar is. De uitvoering hoeft geen belemmering te zijn, maar het prijskaartje aan de administratie wordt uiteindelijk opgebracht door de deelnemers. Door snel duidelijkheid te bieden (middels wetgeving, maar ook lagere wetgeving, concept-uitvoeringsbesluiten en communicatievereisten) worden onnodige en dure investeringen vermeden. Daarnaast is de tijd tot 1 januari 2015 heel kort en is invoering per die datum nu al een enorme uitdaging. Loopt het proces vertraging op dan wordt het een schier onmogelijke missie.

Met vriendelijke groet,

Arthur van der Wal

CEO AZL N.V.

Reactie AZL op voorontwerp wet herziening FTK

Bijlage: Technische aspecten en verdieping

Inleiding

De kaders van het herziene FTK in het consultatiedocument kennen ieder een andere insteek en vereisen daarom specifieke aanpassingen van de administratie. Deze aanpassingen moeten al worden opgestart voordat alle wetgeving, lagere wetgeving en het toezichtskader duidelijk zijn. Dit brengt het risico met zich mee dat een hoop energie wordt gestoken in aanpassingen die later niet nodig blijken te zijn.

Indien een derde toezichtskader ontstaat, het middenkader, dan gaan we er van uit dat dit een variant is op de twee nieuwe kaders. Dit zou betekenen dat gebruik kan worden gemaakt van de aanpassingen die zijn doorgevoerd voor de andere kaders. Indien het derde kader nieuwe elementen met zich meebrengt, dan vraagt dit om extra aanpassingen van de administratie. Dit leidt tot extra kosten die op termijn door de deelnemers van de pensioenfondsen moeten worden opgebracht. AZL signaleert dat ten aanzien van het nieuwe reële contract de uitdrukking 'onbekend maakt onbemind' op gaat. Het reële contract brengt meer onzekerheden met zich mee en staat verder af van het huidige nominale contract. Daarmee bestaat het risico dat fondsen besluiten om zo dicht mogelijk bij het huidige contract te blijven. De wetgever speelt een belangrijke rol door het wegnemen van belemmeringen. In dit document gaan we hier nader op in.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad ervaren wij als een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Enerzijds vanwege de boodschap die de sector de laatste tijd veel naar buiten heeft moeten brengen: pensioenfondsen zitten de ene maand in een situatie dat aan verlaging van opgebouwde pensioenen moet worden gedacht. Een maand later kan al weer aan toeslagen gedacht worden. Dit is niet uit te leggen aan een deelnemer. Dit zal met de komst van de beleidsdekkingsgraad in deze mate niet meer voorkomen. Anderzijds zorgt stabiliteit in de dekkingsgraad voor efficiëntere uitvoering van de pensioenadministratie. Een duidelijk voorbeeld in de huidige situatie is te vinden in waardeoverdrachten. Pensioenfondsen dienen mee te werken aan waardeoverdrachten indien de dekkingsgraad hoger is dan 100%. De fluctuerende dekkingsgraden hebben er toe geleid dat de ene maand de waardeoverdrachten opgestart moeten worden, waar ze na een maand al weer gestopt moeten worden. Enkele maanden later herhaalt dit proces zich. Het opstarten en stilleggen van de waardeoverdrachten brengt kosten met zich mee, welke uiteindelijk door de deelnemers worden gedragen.

Vanuit administratief oogpunt is er geen voorkeur of de stabiliteit in de dekkingsgraad gevonden wordt door het middelen van de dekkingsgraden over de afgelopen periode of door de voorziening te baseren op een gemiddelde rente of vaste rente.

Vanuit het oogpunt van risicomanagement is er wel een voorkeur. Indien de dekkingsgraad gebaseerd is op marktwaarde, dan kan het fonds besluiten de risico's af te dekken. Wordt de stabiliteit in de dekkingsgraad gevonden door te werken met een gemiddelde rente, dan is hier geen mogelijkheid om de risico's af te dekken in de markt. In de markt wordt immers geen renteafdekking op basis van gemiddelde rentes verhandeld.

Discontovoet

De wijze waarop de discontovoet wordt vastgesteld, raakt AZL als pensioenuitvoeringsorganisatie niet direct. Hierbij gaan we er wel van uit dat voor alle deelnemers in het fonds dezelfde rentetermijnstructuur geldt. Indien voor actieven een andere rentetermijnstructuur geldt vanwege een ander risicoprofiel of indexatieambitie dan voor inactieven, dient de administratie aangepast te worden hetgeen hoge kosten met zich mee brengt.

Vaststelling vereist eigen vermogen

Het vereist eigen vermogen kan worden berekend met het standaardmodel of met een intern model. De fondsen in onze administratie baseren zonder uitzondering het vereist eigen vermogen op het standaardmodel. Het merendeel van de pensioenfondsen onderkent echter dat er sprake is van aanvullende risico's. Het betreft hier een of meerdere van de volgende risico's: liquiditeitsrisico, actief beheer, leverage en concentratierisico. Door deze uitbreiding is echter niet langer sprake van gebruik van het standaardmodel, maar van een (partieel) intern model.

Doordat gebruik gemaakt wordt van een (partieel) intern model dient dit te worden goedgekeurd door DNB, waarmerkend actuaris en accountant. Dit levert de nodige discussie op en onnodig extra werk op. Dit kan worden voorkomen door in de wetgeving een standaardmodel op te nemen waar alle risico's in worden gekwantificeerd.. Daarbij merken we op dat voor enkele risico's de buffer op nul is gesteld, terwijl gedurende de kredietcrisis is ervaren dat er wel degelijk sprake is van een risico. Naast de discussie over het (partieel) intern model is de gegevensaanlevering door beleggingsadministrateur/vermogensbeheerder veelal onderwerp van discussie. Dit kan worden vereenvoudigd t door vanuit het toezicht het proces zo in te richten dat in de verslagstaten alle benodigde informatie voor de berekening van het vereist eigen vermogen volgens het uitgebreide standaardmodel moet worden ingevuld.

Hersteltermijnen nominaal kader

In het nominaal kader wordt vastgehouden aan de huidige hersteltermijnen van 3 jaar voor herstel tot de minimaal vereiste dekkingsgraad en 15 jaar voor herstel tot de vereiste dekkingsgraad. Voor een initieel tekort hebben wij als uitvoerder geen opmerkingen op de herstelduur. Indien een pensioenfonds tegen het eind van het herstelplan te maken krijgt met een nieuwe tegenvaller, is er te weinig tijd om dit nieuwe tekort te herstellen. Hierdoor kan acuut sprake zijn van het nemen van noodmaatregelen, terwijl hier gedurende de hele herstelperiode geen sprake van hoeft te zijn geweest. Vanuit communicatief oogpunt richting deelnemers achten wij dit niet wenselijk. Dit probleem kan worden opgelost door de verzwaring van het tekort binnen een nieuwe hersteltermijn weg te werken.

Kostendekkende premie

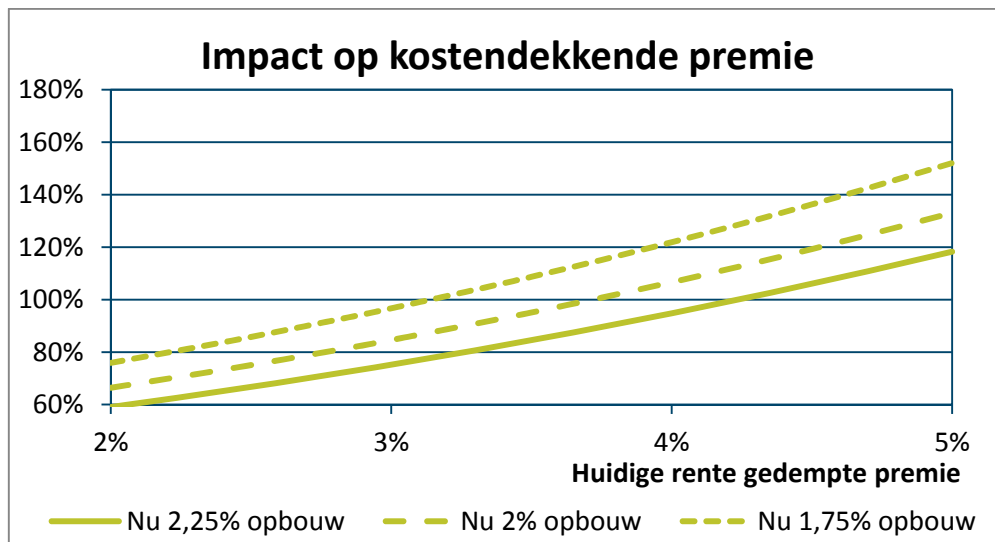
De kostendekkende premie wordt in het consultatiedocument op marktwaarde berekend. De mogelijkheid om de pensioenpremie te dempen komt hier mee te vervallen. Hiervan kan nu al gezegd worden dat de fondsen die momenteel de kostendekkende premie baseren op een gedempte kostendekkende premie, waarbij de rekenrente hoger is dan de actuele marktrente, te maken krijgen met een verhoging van de pensioenpremie. Gelijktijdig met het vervallen van de mogelijkheid om de premie te dempen, wordt naar verwachting het Witteveenkader verder versoberd en vindt er een verhoging plaats van het vereist eigen vermogen. Al deze wijzigingen hebben effect op de kostendekkende premie.

In de navolgende grafiek geven we het gecombineerde effect weer van de 3 wijzigingen (vervallen premiedemping, versobering Witteveenkader en verhoging vereist eigen vermogen). Ten aanzien van de pensioenregeling gaan we uit van 3 varianten: een opbouwpercentage van 2,25% bij 65 jaar, 2,0% bij 65 jaar en 1,75% bij 65 jaar. Op de horizontale as staat de rekenrente die momenteel wordt gehanteerd voor de berekening van de gedempte kostendekkende premie. Op de verticale as staat het gecombineerde effect op de dekkingsgraad.

Voorbeeld

Een pensioenfonds berekent de gedempte kostendekkende premie op basis van een rekenrente van 4%. Het opbouwpercentage is nu 2,25% bij 65 jaar. Per 1 januari 2015 wordt de premie berekend op basis van marktwaarde¹ en is het opbouwpercentage in alle varianten gelijk aan 1,75% bij 67 jaar. De kostendekkende premie kan dalen tot ongeveer 90% van het huidige niveau. Is de premie momenteel 20% van de pensioengrondslag, dan kan deze dalen tot 18%.

¹ Op basis van rentetermijnstructuur DNB per 31-12-2012

Op basis van de uitgevoerde berekeningen constateren we het volgende:

- De kostendekkende premie zal zeker niet voor alle fondsen dalen. Integendeel, als sociale partners kiezen voor een fiscaal maximale pensioenregeling per 1 januari 2015 zal de premie zelfs moeten stijgen voor een deel van de pensioenfondsen.
- Voor de pensioenfondsen waarvoor de premie kan dalen zijn er een aantal mogelijkheden:
 - De pensioenpremie daalt daadwerkelijk. Sociale partners besluiten over de wijze waarop de premiedaling wordt ingezet.
 - De pensioenpremie blijft op peil. Het verschil tussen de feitelijke premie en de benodigde premie wordt gebruikt voor extra toeslagverlening
 - De pensioenpremie blijft op peil. Het verschil tussen de feitelijke premie en de benodigde premie wordt gebruikt om de financiële positie van het pensioenfonds te verbeteren.

Aanpassingsmechanismen

In het consultatiedocument worden twee aanpassingsmechanismen geïntroduceerd:

- Het Levensverwachtings Aanpassings Mechanisme (LAM). Dit wordt optioneel toegepast in het nominaal kader. In het reële kader wordt dit verplicht toegepast, maar kan het worden opgenomen in het AFS.
- Het Aanpassingsmechanisme Financiële Schokken (AFS), onderdeel van het reële kader.

Het wetsvoorstel biedt twee vormen van verwerking van bovenstaande mechanismen:

- Een open variant. Verlagen en toeslagen die worden uitgesmeerd, zijn van toepassing op alle deelnemers en alle pensioenaanspraken. Nieuwe deelnemers en de opbouw van de huidige deelnemers worden dus ook geraakt door de toeslagen en verlagingen die zijn uitgesmeerd.
- Een gesloten variant. Op het moment dat zich een schok of wijziging van de levensverwachting voor doet, wordt het effect op de dan opgebouwde pensioenaanspraken vastgesteld.

Het wetsvoorstel biedt ruimte voor meerdere mogelijkheden om beide aanpassingsmechanismen te verwerken. Wij vragen op de volgende punten meer duidelijkheid :

- Communicatie. Wat dient te worden gecommuniceerd richting deelnemers? Gaat men daarbij uit van het huidige pensioen en hoe om te gaan met alle toeslagen of verlagingen die 'op de lat staan'?
- Verslaglegging en rapportages. Wat is het uitgangspunt voor de verslaglegging en rapportages? En hoe bij de waardering van de verplichtingen om te gaan met toeslagen en verlagingen die 'op de lat' staan?
- Waardeoverdrachten. Als de mogelijkheid wordt geboden voor waardeoverdrachten, wat wordt dan overgedragen? En hoe om te gaan met toeslagen en verlagingen die 'op de lat staan'?

De beantwoording van bovenstaande vragen is bepalend voor de mogelijkheden die de administratie moet bieden. Als de toeslagen en verlagingen die 'op de lat staan' moeten worden verwerkt in communicatie, rapportage of moeten worden meegegeven bij waardeoverdrachten, dan zullen deze in de administratie moeten worden bijgehouden. Aangezien pensioenadministraties per deelnemer worden bijgehouden, sluit de gesloten variant hier beter bij aan en verwachten wij dat deze variant makkelijker is voor de administratie.

De verdere uitwerking van wetgeving, beleidsregels, richtlijnen rondom communicatie en het toezichtskader zijn bepalend voor de eisen die aan de administratie worden gesteld. Voor tijdige voorbereiding van de administratie is het daarom van belang dat gelijktijdig met de wetgeving ook de lagere wetgeving beschikbaar komt. Indien lagere wetgeving en uitwerking van communicatie en toezicht pas (ver) in 2014 beschikbaar komt, ontstaat voor de sector een probleem.

De herstelduur in het nominale kader is gesteld op 3 jaar bij dekkingstekort en 15 jaar bij reservetekort. Gelet op de maximale uitsmeertermijn bij het AFS van 10 jaar in het reële kader en van LAM, lijkt de 15 jaar arbitrair. Hoewel dit geen betrekking heeft op de administratie, zouden omwille van eenduidigheid alle herstel- en uitsmeertermijnen in lijn kunnen worden gebracht.

Diverse uit te voeren toetsen

De haalbaarheidstoets, de risicotoets en het *prudent person* beginsel dienen nader te worden uitgewerkt. Vooralnog voorzien wij vanuit het perspectief van de pensioenuitvoering geen belemmeringen. De genoemde aandachtspunten voor de toetsen sluiten aan bij de zaken die wij belangrijk vinden: uitvoerbaar, vergelijkbaar en transparant.

Pensioenfondsen die een reële pensioenregeling of een nominale pensioenregeling met LAM gaan uitvoeren, kunnen deze regelingen niet in één fonds uitvoeren samen met de huidige nominale regeling(en). Bij een financiële schok of wijziging van de levensverwachting worden immers de pensioenaanspraken uit de verschillende stelsels anders behandeld.

Daar waar pensioenfondsen een reële pensioenregeling of een nominale pensioenregeling met LAM gaan uitvoeren, is het van belang om de oude pensioenen over te hevelen naar het nieuwe stelsel. Naast een duidelijk kostenvoordeel (één pensioenfonds in plaats van twee pensioenfondsen) is het duidelijker voor de deelnemers als alle pensioenen op dezelfde wijze worden behandeld. Bovenstaande geeft het belang weer van een goede verankering van overhevelen (invaren) in de Pensioenwet. Juridische procedures zijn immers kostbaar. Indien daarnaast de overgehevelde pensioenaanspraken (met terugwerkende kracht) terug moeten worden gezet, krijgt het pensioenfonds te maken met extra kosten.

Zonder goede verankering in de Pensioenwet is vast houden aan een nominaal stelsel zonder LAM de enige veilige route. Wettelijke verplichtstelling van overhevelen zou bij de pensioenfondsen alle risico's wegnemen.